

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2022.63.42-66>

УДК 728.22

Буравченко Сергій Григорович

Кандидат архітектури,

професор кафедри архітектури і просторового планування

Національного авіаційного університету,

e-mail: buravch1@i.ua

<http://orcid.org/0000-0001-7862-0494>

ВАРІАЦІЇ СЦЕНАРНИХ МОДЕЛЕЙ СПРИЙНЯТТЯ У ЧАСІ ОБ'ЄКТІВ АРХІТЕКТУРИ В ПІШОХІДНИХ ПРОСТОРАХ

Анотація: постановка проблеми - організація сприйняття об'єктів архітектури у часі як певних сценаріїв, є одним з ключових напрямків, який дозволяє приєднати рівень емоційної виразності архітектури до інших мистецтв. Актуальність цього наукового напрямку пов'язана з необхідністю впровадження параметричних підходів у проектуванні, зокрема для підтримання високих естетичних якостей міського середовища.

Аналіз досліджень і публікацій свідчить про великий інтерес до формування пішохідних просторів і ряд напрямків в їх організації, але до кінця не розкриває методів формування якостей і об'єктів архітектурного середовища.

Мета цієї публікації полягає у визначенні і обґрунтуванні сценарних моделей організації пішохідного простору на основі вивчення усталених форм різних мистецтв, що розгортаються у часі, а також на підставі дослідження еволюції і досвіду формування таких композицій у містобудуванні.

Новизна публікації полягає у розкритті походження розповсюджених сценарних моделей пішохідного простору, та з'ясуванні ролі компонентів архітектурного середовища і об'єктів архітектури в створенні багатопланового сценарію, та підстав для комбінації визначених підходів у реальному проекті.

Методи досліджень ґрунтуються на вивченні розвитку форм і сюжетів у паралельних мистецтвах (театральна сценографія, музика, кіномистецтво), де такі моделі більш формалізовані і використовуються структурованими у часі, що дозволяє по аналогії знаходити фізичні параметри архітектурних композицій і регламентувати змінність зорових стимулів.

Результатом дослідження є систематизація основних моделей сценарної організації пішохідних просторів (середньовічна, класична, заснована природному оточенні і втручанні сценарних композицій з дизайну середовища, цитування в оточенні висотної забудові фрагментів історичного міста), а також розкриття варіацій таких моделей з урахуванням містобудівних ситуацій і

подальшого відтворення цих прототипів в сучасній забудові. Ці моделі використовуються в комбінації, тому що архітектор бере до уваги всі прийоми, які дозволяє актуальна організаційна структура і постановка завдань проектування.

Виявлені методичні підходи і моделі використовувалися в проєктній практиці автора, а також в курсовому і дипломному проектуванні ФАБД НАУ.

В подальшому дослідженні автор має намір систематизувати цифрові параметри такого моделювання з використанням наведених аналогів.

Ключові слова: візуальне сприйняття; сценарне моделювання; мізансцена; монтажна схема; середньовічна модель; класична модель; розгортка кварталу; фонові забудова; дизайн архітектурного середовища; гуманізоване середовище.

Постановка проблеми. Використання сценарних підходів та інтеграція мистецтв та їх робочих методик дозволяє суттєво підвищити яскравість впливу архітектури зокрема під час руху пішоходів в міських просторах. Організація сприйняття об'єктів архітектури у часі як певних сценаріїв, є одним з ключових напрямків, який дозволяє приєднати рівень емоційної виразності і інформативності архітектури до інших сучасних мистецтв.

Аналіз попередніх досліджень. Розвитку сценарних методів при організації простру руху сприяли теоретичні дослідження Е. Л. Беляєвої [4], І. І. Середюка [14], І. А. Страутманіса [15], С. Д. Мітягіна, В. Г. Шимко, А. В. Крашеніннікова [18]. В цих дослідженнях особливо цінним було визначення і розвиток такого поняття як послідовність зорових кадрів і вражень при сприйнятті об'єкта архітектури. Ці підходи були розвинені Є. А. Трошкіною, в роботі класифіковані «кадри» в різних проєктних ситуаціях. [25] Також в роботах автора статті були додатково охарактеризовані такі елементи простру руху як візуальні точки, лінії руху, вісі розкриття композиції об'єкта архітектури і множини точок сприйняття, оптимальні часові інтервали зміни кадрів, або мізансцен.[5; 6]

В цілому еволюцію і систему композиційних засобів, що використовуються в організації пішохідного простру в останні роки висвітлено и розвинене в останні роки в працях О. С. Безлюбченко [1], М. І. Белова (із соавторами С. М. Михайлов, А. С. Михайлова) [2, 3], М. А. Вотінова [7], Н. Я. Крижановської [8], Кознарської та В.В. Дідика [9], І. А. Куциної [10], Г. О. Осиченко [11; 12], В. О. Тимохіна и співавторів [17], В. П. Татарінової [16] Доречно звернути увагу на доповнення традиційної системи зміни композицій фасадів і об'ємно-просторових композицій об'єктів архітектури – засобами дизайну архітектурного середовища, що представлено в книзі М. І. Белова [2].

В публікаціях автора [5, 6] були визначені і класифіковані характерні сценарні моделі формування пішохідного простру з точки зору засобів організації сприйняття у часі. При цьому треба мати на увазі, що запропоновані сценарні моделі дещо абсолютизують той чи інший підхід щодо моделювання змінних композицій в реальному середовищі. Тож завдання наступної публікації – показати, що наведені методичні підходи мають певні модифікації з урахуванням часу і типології простору і його забудови. Крім того в створенні містобудівного середовища в реальних проектних умовах зазначені моделі можуть використовуватися в комбінаціях. Дана стаття, проводячи і далі визначену методологію, надає шлях для більш різнопланового використання сценарних методів з усвідомленням особливостей інтерпретації проектної ситуації, врахування її соціально-економічної і містобудівної природи.

Мета цієї статті - визначення і обґрунтування сценарних моделей організації пішохідного простору на основі вивчення і узагальнення усталених форм різних мистецтв, що розгортаються у часі, а також на підставі дослідження еволюції і досвіду формування таких композицій у містобудуванні (на прикладі пішохідного простору). Особливості цієї публікації полягають у розкритті природи базових сценарних моделей пішохідного простору, та ролі компонентів архітектурного середовища і об'єктів архітектури в створенні багатопланового сценарію, та підстав для комбінації визначених підходів у реальному проекті.

Результати та обговорення. В попередніх дослідженнях обґрунтовано доцільність локалізації у пішохідному просторі певних ліній, точок і зон концентрованої уваги пішоходів до архітектурних кадрів, що мимоволі виникають у свідомості спостерігача. Пішохідний простір треба розуміти не тільки як малу вулицю, але й будь які траєкторії постійного руху людей.

Методи дослідження. Одна з можливих і досить результативних методик формування сценарних моделей композицій для простору де запрограмований рух, заснована на вивченні розвитку форм і сюжетів у паралельних мистецтвах, де такі моделі використовуються структурованими у часі, що дозволяє по аналогії знаходити фізичні параметри архітектурних композицій і оптимізувати змінність стимулів сприйняття.

Змінність візуальних стимулів (які умовно можна назвати кадрами або епізодами) може накладатися на вісь часу, яка має бути структурованою у масштабі секунд, хвилин, десятків хвилин і годин, а кожна модель змін вражень має бути забезпеченою тими чи іншими компонентами архітектурного проекту, або рисами нових об'єктів, що доповнюють середовище.

В якості аналогів сценарних моделей варто звернутися до аналізу таких мистецтв як музика, театральна сценографія і кіномистецтво, в яких

відпрацьовано протягом останніх сторіч певну палітру ефективних послідовностей, що враховують вбудовані когнітивні властивості людського розуму [5], культурні традиції і механізми оброблення інформації мозком (табл. 1).

Розвиток театральної сценографії актуалізував *трьох-чотирьохактні* п'єси, які з розвитком драматургії ділилися на *мізансцени* – фрагменти що відрізняються єдністю декорацій та положення акторів на сцені.[2, 19]

Таблиця 1. Сценарні моделі творів різних мистецтв що сприймаються у часі

Тип сценарного мистецтва	Аспект сценографії, що притаманний архітектурі	Тип композиційної моделі
Музика	Симфонія, соната	20-40 хвилин, 3-4 частини в різних темпо-ритмах
	Пісенна форма	3-10 хвилин, форормула ААБА, де а куплет, Б – приспів або прораш
	Джазова імпровізація	8-15 хв. ААБ ₁ Б ₂ Б ₃ Б ₄ ...А, де Бі – імпровізації по квадратах на різних інструментах
Драматургія	Театральна п'єса структурована на акти	3, 5, 8-часна структура-протяжністю від 1 до 3 годин
	Високі пункти сценарію: каталізатор і кульмінація.	4-5 акцентних пунктів на п'єсу (фільм)
	Сцена, мізансцена	Частина єдиної композиції і зєдиним набором акторів - 15-20 хвили
Кинематографія	Сценарій фільма	45-180 хвилин
	Частина фільму	3-5 частин згідно сюжету
	Епізод (монтажна схема)_	Від 10-20 секунд до 3-5 хвилин: події 1-ї історії a b c d e f g h i l k; події 2-ї історії 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Монтажна композиція двох історій: a 1 b 2 c d 3 4 e f 5 g h 6 7 i l 8 k 9 [13]

Поняття *мізансцени* виявилось притаманним архітектурі [2; 6; 18].

В розвиток драматичної сценографії виникла 4-5-актна структура: 1-й акт - експозиція, в кінці акту – зав'язка; 2-й и 3-й – розвиток дії; 4-й - кульмінація; 5-й – розв'язка и фінал. При цьому часовий відрізок акту складе від 20 до 40 хвилин. Фрейтаг запропонував восьмиактну схему драматичної структури.

Важливими стають високі пункти сценарію, зокрема каталізатор і кульмінація. Натомість, відомий методолог розробки кіносценаріїв Роберт Макки застерігає від збільшення кількості акцентних епізодів, бо це знижує

яскравість композиції: достатньо мати 4 сцени, що запам'ятовуються. [13 с. 142]

З появою теорії монтажу Сергія Ейзенштейна (доречі сина відомо архітектора, який в архітектурі міста Рига реалізував кілька ефективних сценарних моделей забудови вулиць – наприклад житлові будинки на вул. Фріча Гайля) з'являються більш динамічні зміни епізодів, в яких переважають дві або кілька паралельних ліній ведення сюжету. Зигзагоподібний ритм зміни забезпечує підтримання інтересу до видовища. Для забезпечення контрасту С. Ейзенштейн використовує зміну ігрового моменту на пейзаж, що створює певний настрій глядача.

На тлі реалізації цієї нових напрямків архітектурної ідеології Б.Чумі звертає увагу на те, що група архітекторів-деконструктивістів «...бачила художню літературу та сценарії як аналоги програм та функцій». [20, 253] Б.Чумі наголошує на тому, що наприклад структурний аналіз оповідань Роланда Бартса можна переносити як у просторовій, так і в програмній послідовності архітектурних об'єктів. [20, 253]

Через кінематографічну теорію і практику С.Ейзенштейна та його творчих спадкоємців використовується так звана *монтажна модель* сценарію - що складається з кількох сюжетних ліній, історій, що зв'язуються в одну єдину розповідь за допомогою монтажу. Буває монтаж двох, трьох і більше історій.

Поділ твору на частини є характерним також для великих музичних творів, наприклад для сонати і симфонії, яка розгортається у часі протягом 25-45 хвилин. Як правило симфонічний твір поділяється на 3-4 частини з різними заданими темпо-ритмами (помірний, повільний, швидкий).

Кожна частин розгортається по тих чи інших закономірностях зростання емоційної напруги, а в кінці – розв'язання певного конфлікту через контрапункт або характерні фінальні музичні конструкції.

Більш проста музична форма – наприклад пісня або джазова п'єса будується на подвійному виконання основної теми, приспіву або імпрровізацій – інструментальної або голосової («скет») та в кінці завершення основною темою. В деяких творах присутня 8-16-тактова повторність гармонічних послідовностей - «хорусів» або так званих «квадратів». Це дещо нагадує каркас для імпрровізацій, подібний містобудівному каркасу. При чому в джазі імпрровізація виконується по різному музичними інструментами (Б₁, Б₂, Б₃... Б_i), що грають п'єсу, та кожний фрагмент структурується на однакової послідовності гармоній або ритмів. Як правило ряд імпрровізацій різними інструментами в рамках «сесії» (сейшн) завершується «квадратом», якому всі інструменти грають одночасно. Це кульмінаційний (найбільш насичений звуком, тембрами і мелодичними темами) фрагмент.

Зрозуміло, що архітектури можуть використовувати сценарні форми і моделі інших мистецтв з урахуванням специфіки об'єктів архітектури, враховуючи, що компоненти для формування змінних композицій і актуальне бачення постійно змінюються, а архітектура має в значній мірі прагматичні завдання, чим відрізняється від інших мистецтв. [14] Принциповим буде використання природних і притаманних архітектурі правил формування сценаріїв, комплексний аналіз проектних і містобудівних ситуацій.[4; 5; 16]

Сценарний підхід демонструє досвід проектування монументально-меморіальних комплексів, зокрема - Саласпілс біля Риги, що графічно показано в книзі І.А.Страутманиса, одного з тих науковців і практиків, хто реалізовував сценарні підходи також на теоретичному рівні. [15] Спробуємо проілюструвати дію наведених моделей на прикладах організації пішохідного простору, наприклад пішохідної вулиці, бульвару в структурі великої міської вулиці або стежки по діагоналі кварталу, по якій городянин рухається із швидкістю в середньому 1 м на секунду і отримує в певному ритмі запропоновану послідовність і амплітуду емоційних вражень. [5, 6]

Наведені нижче моделі дещо спрощують і роз'єднують діючі паралельно механізми відображення у свідомості простору і не враховують установки на уважне сприйняття. Але ці спрощені моделі є корисними для вивчення альтернативних підходів в праці архітекторів, направленої на естетичну організацію пішохідного простору (таблиця 2). Ці моделі залежать від ступеню диверсифікації або централізації (монополізації) архітектурної діяльності у відповідній країні, місті, або кварталі забудови. При розумінні своїх можливостей архітектор стає подібним сценографу в театрі, кіносценаристу, котрий проектує у просторі кожний епізод, або музиканту що виконує на своєму інструменті свій джазовий «квадрат» - в інших же випадках виступає, як диригент оркестру.

Таблиця 2. Основні підходи до моделювання пішохідного простору

	Модель	Опис	Сценарні елементи
1	Середньовічна модель пішохідної вулиці	Вулиця виступає як набір майже однакових за розміром фасадів, кожен з яких має індивідуальну архітектуру, запропоновану за участю власника будинку	Параметри елементів, місцеві правила (обмеження) забудови, фасади рядових будинків, фасади на початку і завершенні композиції
2	Класична	Архітектор структурує	Фасади довгих будинків і

	модель	пішохідний простір як театральну п'єсу із кульмінаціями згідно задуманій загальній композиції.	містобудівна розгортка вулиці
3	Модель забудови точковими будинками з розривами	Домінування природного (архітектурного) оточення, яке має сценарні якості і проглядається між будинками – нагадує монтаж із зміною ігрових і пейзажних кадрів	Природне (архітектурне оточення будинків виступає як сюжет (мелодія). Самі будинки грають роль виключно як акценти великого ритму, або рамок в картинах
4	Модель домінуванням засобів дизайну архітектурного середовищі в оточенні одноманітної забудови.	Модель на тлі неорганізованих або одноманітних фасадів забудови. Сценарна концепція базується на концентрації засобів дизайну в місцях пішохідного руху - бульвар або квартальний прохід	Система елементів дизайну архітектурного середовища пішохідного простру. Практично – дизайн-композиція з малих форм і фактур і озеленення і являють собою багатоепізодний фільм в матеріалі. Частини композиції – мізансцени або епізоди
5	Модель з переважним значенням малоповерхової забудови в середовищі висотних об'єктів.	Створення в пішохідних зонах висотної забудови фрагментів середовища, побудованого за законами «середньовічного» міста (реалізація або цитування моделі 1)	Малоповерхова забудова гармонізована з людським масштабом сприйняття. Фактично острівці для перебування і руху пішоходів є цитування 1 і 4 моделі і використовують або структурований сценарій театру

На перший погляд здається схематизацією, що різноманіття підходів обмежене виключно п'ятьма напрямками. Натомість, кожний напрямок не є остаточною моделлю, він має східне походження, але різні формальні модифікації, які

відрізняються від базового ілюстративного прикладу

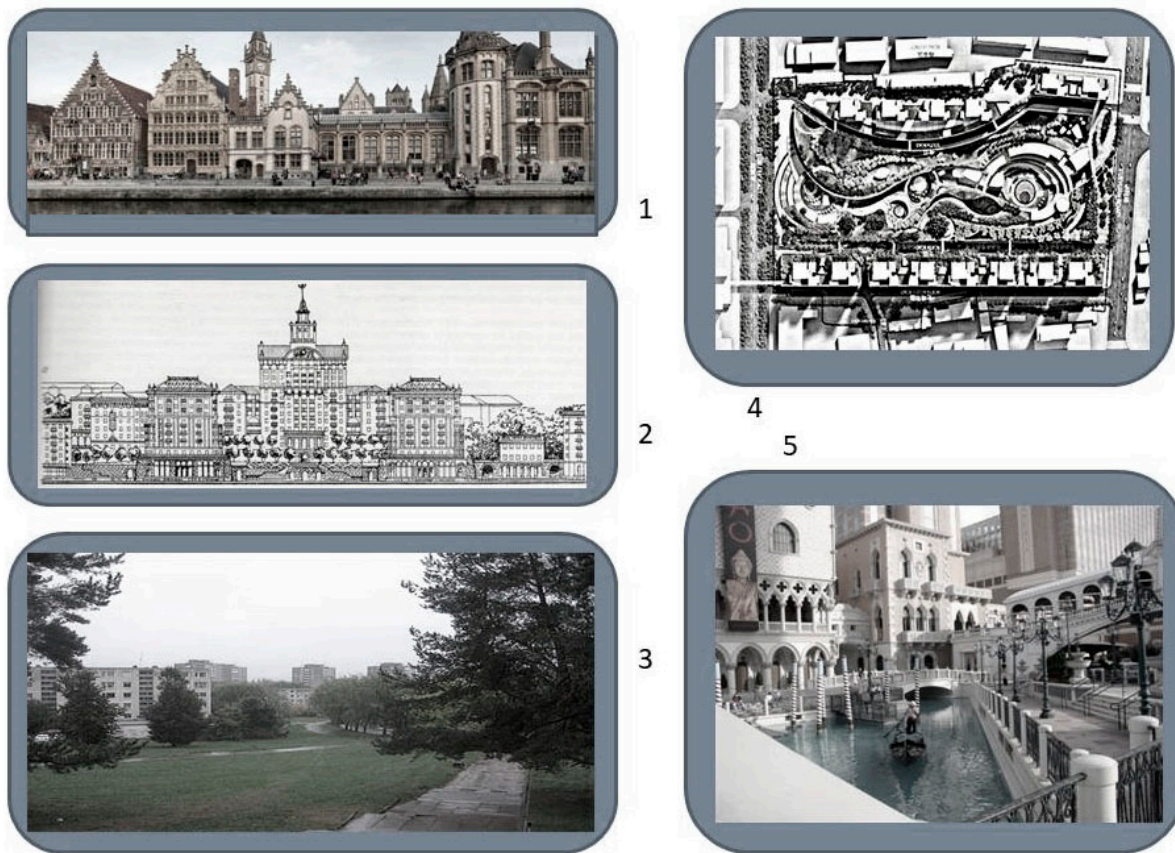

Рис.1 Приклади реалізації характерних моделей сценарної організації пішохідного простору середньовічна модель (м. Гент, Бельгія); 2- класична модель Хрещатик, м. Київ, Україна); 3 – точечна (рядкова) забудова однаковими будинками в природному оточенні (р-н Лаздінай, Литва); 4- сценарні композиції засобами дизайну архітектурного середовища в оточенні фонові забудови (комплекс у м. Хувей, КНР); 5 - модель з переважним значенням малоповерхової забудови серед висотних об'єктів (середовище в зоні готелю «Венеціанець», Лас-Вегас, США)

В реальних проєктних ситуаціях ці моделі використовуються в комбінації, тому що архітектор застосовує всі прийоми, що дозволяє організаційна структура проєкту і ступінь впливу проєктної діяльності, та завдання для архітектора в поточний період. Звернемо увагу, що останні 2 моделі як правило використовуються, для вже побудованого містобудівного каркасу і слугують гармонізації великомасштабної, часом дисгармонійної забудови.

Нижче наводимо коментарі, які дозволять розглядати наведені моделі більш діалектично і прив'язано до ситуації. При аналізі важливо, які архітектурні засоби є такими на які «архітектор-сценарист» має вплив. При цьому деякі високогабаритні споруди архітектор враховує виключно як

містобудівний ритм, який не є відповідним динаміці оптимального розгортання і сприйняття пішохідного простору.

Середньовічна модель пішохідної вулиці як частини периметральної забудови кварталу. В цій моделі вулиця виступає як набір майже однакових за розміром фасадів, кожен з яких має індивідуальну архітектуру, запропоновану за участю власника будинку і окремого архітектора. Назвемо його архітектор об'єктів (АО). В більшій частині випадків – це приватний архітектор, що працює на персонального замовника. Ця модель також розповсюджується на ряд будинків з розривами, кожен з яких був запроектований іншим архітектором і має своєрідну архітектуру.

Основою документування вимог до такої композиції як правило виступають місцеві правила забудови (устава міст Магдебургського права або містобудівний концепт міста Барселона «Eixample» Ільдефонса Серда). Правилами забудови додаткові вимоги висувалися для об'єктів, що відкривають і завершують композицію.

Коли вулиця достатньої ширини, або являє собою бульвар при центральній вулиці, край міської площі або набережної є адекватною сприйняттю розгортка фасадів, різна інтерпретація яких на кшталт серії джазових імпровізацій по квадратах. Розгортка сама собі не проектується, але її можна зафіксувати як результат забудови. «Середньовічна» сценарна модель дещо буде аналогічною джазовому «сейшну» із імпровізацією на різних інструментах по гармонічних «квадратах» - імпровізація на різних інструментах під час виконання кожного квадрату (в архітектурі – читай «фасаду»).

Але враховуючи звуженість маршруту більш наближеною до реальної моделі сприйняття буде набір ракурсних «кадрів» ритм яких, разом з демонстрацією природних розривів у забудові, заповнених масами озеленення буде зображений як своєрідний «слайдо-фільм», в якому неефектні кадри або неідеальні епізоди будуть «вирізатися» свідомістю (і архітектором, що робить презентацію). В умовах створення динамічних візуалізацій «слайди» можуть змінювати на рухливі епізоди, які фіксують виключно ефектні відрізки сприйняття, розміщені в заданому (або виявленому) ритмі простору-часу. При ракурсному сприйнятті з ближніх точок ідентифікація власника підкреслюється вивісками, що закріплюються перпендикулярно фасаду. В ракурсному сприйнятті приймає участь зокрема пластика, що виводить фасад із площини – еркери, балкони, консольні елементи. Наведений режим ілюструється вулицею Пасаж де Грація в Барселоні, на якій був побудований будинок Антоніо Гауді - Каса Батло (№43). Суміжні будинки в стилі модерн всі своєю виразною пластикою також розраховані на ракурсне сприйняття (рис.2).

Сприяють виразності ракурсних кадрів ускладнення - округлі, нахилені

форми в площинах перпендикулярних фасаду. Враховуючи, що в ближніх дистанціях активно працює верхня перспектива ефектними і характерними стають погляди вверх (закруглені і косокутні форми балконів і еркерів).

Рис. 2. Вулиця Пасаж де Грація в Барселоні з будинком Антоніо Гауді - Каса Батло. Всі будинки та їх елементи з виразною пластикою розраховані на активне ракурсне сприйняття, зокрема на сприйняття фрагментів і деталей. «Слайдова» архітектурно-сценарна інтерпретація фрагменту вулиці.

Тривимірному – «слайдовому» - сприйняттю також надається перевага в проектній інтерпретації сценарію «середньовічних» забудов свобідної конфігурації. Така забудова, особливо в малих містах відходить від канонів периметральної. В умовах складного рельєфу та втручання острівців природи виникає *об'ємний* тип «середньовічної» забудови. Велика кількість будинків, які сприймаються у перспективі також є основою сценарного різноманіття і може трактуватися як послідовність сучасних - більш вільних - музичних композицій, не завжди прив'язаних до однакових за протяжністю «квадратів». Такі композиції є більш притаманними музичному авангарду, коли ритм епізодів, може створюватися нерівномірним, рваним, іррегулярним (рис.3).

Природність і спонтанність формування сценарних композицій є найбільш притаманною психофізіології людини, сприяє емоційній релаксації – тому не випадкова пристрасть туристів до таких затишних і різноманітних міст і містечок.

Рис. 3. Середньовічна модель організації пішохідної вулиці з іррегулярною пульсацією простору

Лівий стовбець, (зверху-вниз) - історичний фрагмент м. Діжон. Франція, вулиця з каналом в Венеції, Італія; вулиця в м. Флавін'ї-сен-Озрі, Франція, зверху – пішохідний квартал в м. Авін'йон, Франція. Справа знизу – ілюстрації зазначених історичних міст, які демонструють «слайдів» (епізодно-монтажний) характер сприйняття і сценарної інтерпретації забудови.

Середньовічна модель вулиці досить приваблива для сприйняття пішоходом через подібність розмірів об'єктів оптимальному темпу сприйняття через певну непередбачуваність зміни настроїв і тем, та закладену в такі міста масштабність габаритам і відповідність когнітивним темпо-ритмам людини.

Не випадково продовжується практика інтерпретації цієї моделі з використанням сучасних фасадних форм із збереженням міської парцеляції, що залишилася із попередніх періодів забудови міста. Характерний приклад – забудова гавані на р. Ельба в м. Гамбург (Німеччина) новими житловими будинками за різноманітними індивідуальними проектами. Габарити окремих будинків схожі. Чергування будинків з різними матеріалами опорядження і різними сучасними концепціями пластики фасадів підтримує постійний інтерес спостерігачів, що рухаються по набережній (рис.4). Значну роль в створенні ефекту багат шарової композиції з коливанням ультрасучасних і «ретро» епізодів грають багатоповерхові промислові споруди, що виникають в інтервалах між фасадами.

Рис. 4. Сучасна забудова житловими будинками гавані в м. Гамбург

Різноманітні будинки сучасної архітектури приблизно однакового габариту (модель 1), розміщені на тлі історичної забудови з червоної цегли (багатоповерхові промислові будинки початку ХХ сторіччя) – (модель 2), само по собі природне оточення – архітектура води вносить елементи моделі 3 і в цілому синтезує «Монтажну» схему сценарного сприйняття із зміною сюжетних і докільєвих епізодів, розкриванням в періодичних розривах характерного історичного тла

Класична модель пішохідного простору походить від великих палацових комплексів доби імперій і абсолютних монархій. Вона виникла як результат концентрації влади або капіталу, що в свою чергу збільшила розміри будівель і об'єкт проектування для «придворного» або міського архітектура. Будинки в масі стали немасштабними оптимальними ритмам сприйняття, в зв'язку з чим архітектури змушені були штучно структурувати об'єкти, використовуючи головним чином можливості великорозмірного декорування фасадів в більшості випадків ордерними композиційними структурами.

Треба звернути увагу, що безліч таких організованих композицій виникла не тільки в ХVIII-ХІХ сторіччі, але й післявоєнний радянський період. Зразки і принципи побудови таких композицій можна знайти в підручниках із архітектури так званого «соціалістичного реалізму» (інша назва – «сталінський ампір»).

Як правило при використанні засобів ордерної архітектури портиками або колонадами на всю висоту фасаду позначаються акцентні елементи у сприйнятті вулиці. Їх розміри пропорційні композиції в цілому. Класична композиція створюється одночасно одним архітектором. Назвемо його – архітектор великих ансамблів (АВА). Позначення зав'язок, акцентів і кульмінацій проходить як у театральній п'єсі, або канонізованому кіносценарії. Ієрархічна побудова композиції, встановлення співвідношень активних частин фасаду і експозицій виміряне у просторі і часі. А дрібний ритм і зміна фактур аналогічна ритму мізансцен. Необхідний для відчуття масштабності внутрішньому метроному глядача (5-25 секунд) - ритм задається декорованими фрагментами фасаду у вигляді нанесених на фасад обрамлень груп вікон, малих портиків, еркерів, розеток, фронтонів, що ускладнюють дрібний метричний ритм вікон на фасадах. Ці елементи в класицистичній архітектурі використовуються частіше всього без врахування об'ємно-планувальної структури об'єкту, іноді конфліктуючи з нею заради чистоти зовнішніх ефектів сприйняття загальної композиції.

Можна сказати що сприйняття композиції у часі кероване одним архітектором (АВА), який для цього використовує ієрархічний алфавіт привнесених стильових зображень необхідного розміру - деталей, які в наступний період були названі «надмірностями в архітектурі».

Але буде помилковим вважати *класичну* модель суто класицистичною, побудованою на ордерних прототипах фасадного декору. Капіталізація будівництва призводила до того, що по довжині дохідний будинок займав цілий квартал і вимагав композиційного потенціалу який формувався 5-10 окремими будинками попередніх епох. На початку ХХ сторіччя, зокрема в м. Рига (Латвія), враховуючи засилля на вузьких вулицях довгих, великогабаритних будинків архітектори майстерно використовують мотиви середньовічної архітектури, перетворюючи кожний фасад в своєрідний театралізований спектакль, зберігаючи ту ієрархію структурних елементів, яка притаманна трьох–п'яти, восьмиактній театральній п'єсі, або музичному твору симфонічного жанру (рис. 5.) Взагалі багато фасадів компонуються і розвиваються у пластиці аналогічно симфонічному твору.

Модель забудови точковими будинками з розривами і домінуванням природного (архітектурного) оточення (вулиця «особняків», вулиця веж). В принципі така модель пішохідного простру може бути опцією першої моделі, але в цій моделі не вимагається такого різноманіття пластики фасадів саме будинків. Вони можуть бути однаковими, тому що змінний сюжет розгортається у часі за рахунок тла – глибинних художньо яскравих краєвидів, що розкриваються в розривах.

Саме на таке сприйняття середовища сподівався Ле Корбюзьє, демонструючи ілюстрації до Афіньської хартії в вигляді плану Вуазен. Саме природа виступає як мелодія, як основний об'єкт розвитку композиції і уваги спостерігачів. Архітектура висотних будинків не має суттєвого значення для візуального впливу на спостерігачів.

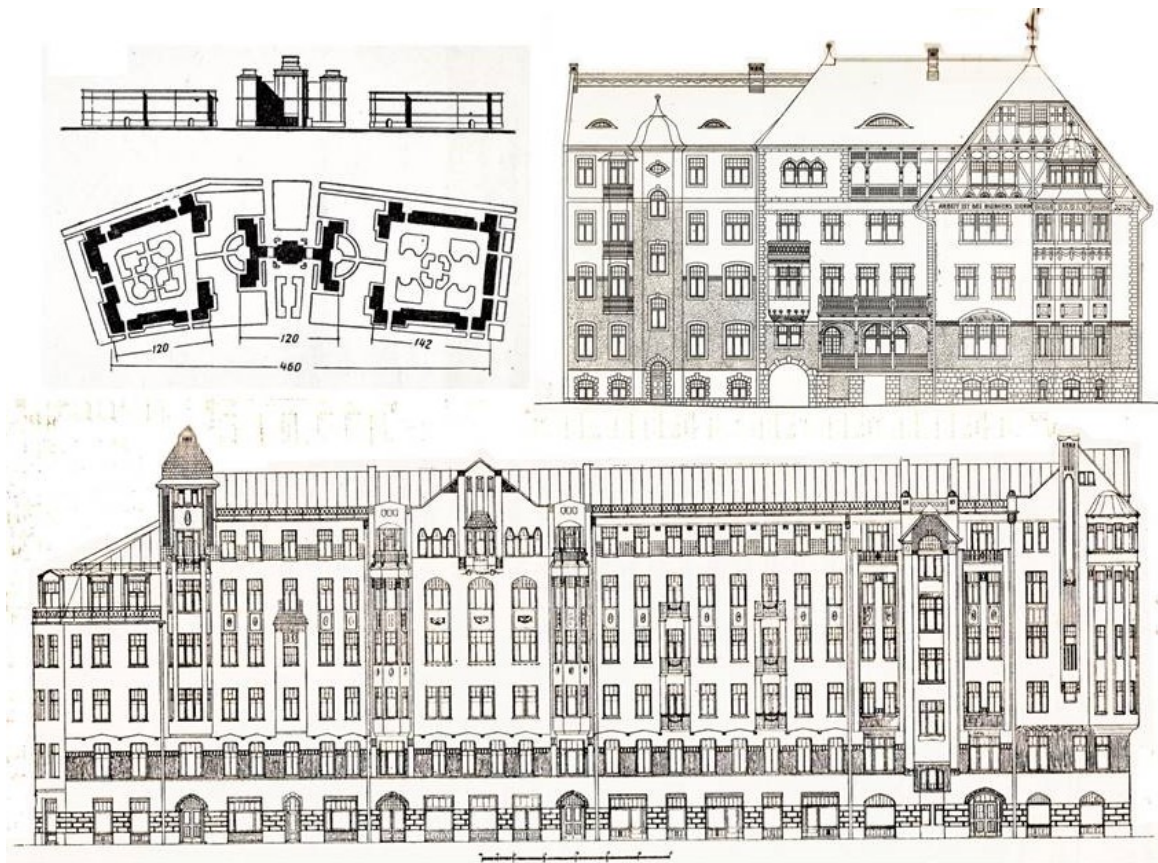

Рис. 5. Класична модель організації пішохідного простору – композиційна організація зверху зліва – композиція кварталу доби «соцреалізму), зверху справа - будинок А.Рейберта в Ризі, Латвія. Знизу – дохідний будинок в Ризі

При цьому може завдяки спеціальним зусиллям архітекторів бути підтриманим регульоване різноманіття фасадів точкових об'єктів - 2 ряди «міських віл», як це було організоване за керівництвом архітектора Леона Кріє в Берліні в районі, що прилягає до острова Музеїв. При цьому на зміну епізодам сприйняття будинків в пішохідному просторі приходять розриви між майже кубічними об'ємами. При погляді в один бік в розриви попадає фасад багатоповерхового будинку з фасадом, розробленим в класичній схемі, та елементи озеленення. В другий бік пішохід дискретно, окремими кадрами – фрагментами сприймає будівлю Єврейського музею. Розриви між в міру одноманітними «вілами» сприймаються як зигзагоподібний смугастий ритм

кіноепізодів. Така архітектурна композиція дещо нагадує монтажні збірки сцен з акторами і пейзажних вставок - один з творчих прийомів С.Ейзенштейна.

Архітектори, сподіваючись на високий потенціал природного середовища, в багатьох випадках, недооцінюють його стихійну деградацію, яка в змозі як створити мелодію пішохідного простору, так і проілюструвати - некерований хаос. Якщо природний потенціал середовища між «точеними» об'єктами достатньо високий, саме це природне оточення стає головним сюжетом п'єси. А для підтримки стабільної якості такого середовища буде потрібен ландшафтний архітектор (ЛА). Самі об'єкти архітектури, з яких формується метрична композиція – лінійні або точкові можуть розроблятися окремо від контексту – бути фоновими і типовими (повторними). Для підвищення якості і формування сценаріїв Леон Кріє замовив «типові» об'єкти відомим архітекторам (Ганс Голляйн, група Хіммельб(л)ау, тощо). Житловий ансамбль, який був побудований в районі Музеїв можна охарактеризувати як комбінацію моделей 1 і 3, з використанням для інтерпретації сприйняття «кіномонтажу» із зміною сюжетів. Режисером такої композиції стає архітектор-диригент рангу АВА, а окремі об'єкти архітектури, що прив'язуються розробляють архітектори рангу АО.

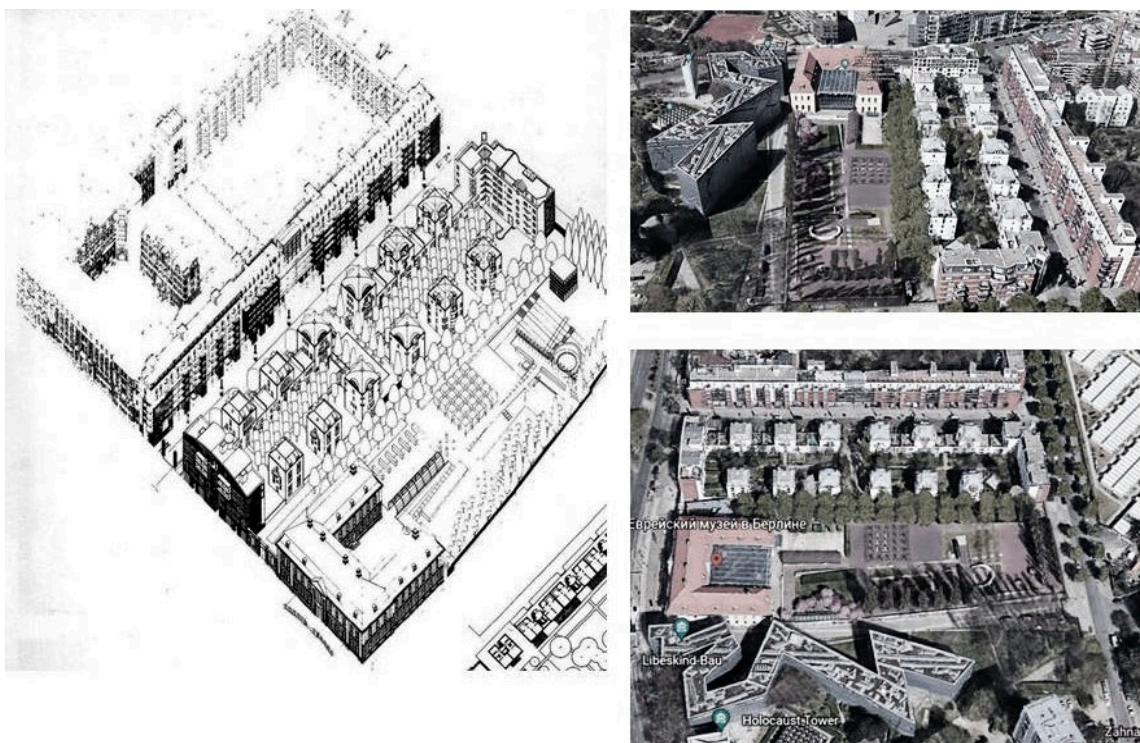

Рис. 6. Група житлових будинків будинками в районі Музеїв, Берлін.) архітектор Леон Кріє.

Наведений принцип комбінації метричної (в певних фрагментах) архітектури и епізодів реалізували в проектуванні житлового комплексу «Чайка

-1» що був побудований в приміській зоні міста Києва і 2007-12 рр. (архітектори Н.І. Лисицина, С.Г. Буравченко, О.П. Чижевський). Окрім кільцевого обходу навкруги центрального ускладненого об'єму з орієнтацією на фіксовані фрагменти цієї будівлі, сприйняття було орієнтовано і зовні комплексу. Навколишнє середовище являє собою сосновий ліс, який впливає на зорові кадри, що розкриваються через ряд однакових односекційних, а також двосекційних будинків високої поверховості.

Реалізовано «монтажну» схему із зміною епізодів з архітектурою і природою. Для підкреслення ролі природи були додатково на території із збереженими фрагментами соснового лісу і газонами розміщені альпійські горки - ландшафтні композиції з комбінацією рослин і каменів.

Внутрішній кільцевий обхід забезпечую запрограмований ритм сприйняття ефектних фрагментів фасадів з фронтонами, арками, терасованими і заваленими торцями, панорамними еркерами. (рис.7).

Рис. 7. Житловий комплекс «Чайка-1» - квартал у лісі . Характерні маршрути і точки сприйняття. Зовнішнє оточення - сосновий ліс суттєво впливає на сприйняття архітектурного середовища, як монтажу змінних кадрів архітектури і природи.

Таким чином, можна констатувати, що дане проектне рішення стало реалізацією «слайдової» моделі з 2 типами кіноепізодів - внутрішні точки

сприйняття – це варіація моделі 1, а зовнішнє коло, яке забезпечило образність цього об'єкту як комплексу у лісі – це модель 3.

Модель домінуванням засобів дизайну архітектурного середовищі в оточенні одноманітної забудови.

Підхід до організацій зон концентрованого дизайну добре вписують в принцип театральних мізансцен, який розвивають архітектури вже нашого часу. Вони пропонують виділення у пішохідному просторі тематичних зон.

Цей підхід відпрацьований в вищенаведених публікаціях з дизайну архітектурного середовища, а враховуючи власний авторський і викладацький досвід створення таких композицій, заслуговує окремої наступної публікації.

Модель з переважним значенням гармонізованої малоповерхової забудови в середовищі висотних об'єктів.

Згідно цього принципу йде вживляння в сучасне антигуманне місто з надлюдським масштабом висотних об'єктів пішохідних ареалів, що відповідають уявленням про оптимальне середовище, тобто – моделі 1 (іноді 2). В іншій публікації цей досвід проілюстровано на прикладі готелів Лас-Вегаса найближче оточення яких являє собою імітацію історичної низько-поверхової забудови історичних міст світу (цитуювання моделі 1).

Менш парадоксально, але ефективно цей прийом використаний київським архітектором В.Ісаком (та його творчим колективом) при проектування пішохідної вулиці - набережної МЖК Оболонь. Вздовж магістральної вулиці Героїв Сталінграда висота забудови в вигляді висотних домінант сягає 25-32 поверхів. Ці будівлі формують силует панорами району на в'їзді в Оболонь і крупний ритм магістралі – домінанти розміщуються в середньому через 100 метрів. Фонова забудова середини кварталів складає в середньому 12 поверхів. В пішохідній зоні між прибережним парком «Наталка» і житловими групами розміщена смуга 4-5 поверхових будинків з організацією закладів обслуговування та малими підприємствами (юридичні контори, клініки, приміщення для освіти і навчання), а також різноманіття кафе і ресторанів. В перемішку з малоповерховими житловими будинками розміщуються малої поверховості громадських споруд – готель, приміщення гольф-клуба, спортивно-навчальний комплекс, греко-католицький храм. Ця контактна зона для пішоходів вносить притаманний традиційному місту людський масштаб і щільний ритм пластичних форм. При чому дрібний ритм пропорційний 5-10 секундам руху пішоходів задається псевдокласичними колонами із неіржавіючої сталі – стилізований парафраз на іонійський ордер. Ракурсне сприйняття архітектурної пластики підтримується активним використанням напівкруглих еркерів, малих архітектурних форм, а також озелененням бульварної смуги. Фасади малоповерхових будинків організовані класично –

мають вежі-акценти по кутах (початок і кінець композиції) і еркери з напівкруглими фронтонами в місцях акцентування ритму – через 20 метрів. В ролі кульмінацій виступають трикутні в плані громадські будівлі (готель і спортивний комплекс) і греко-католицький храм. Суттєву роль в сценарному сприйнятті пішохідного простру грає тематично структурований и сучасно організований парк «Наталка» з прогулянковою, спортивною і відпочинковою зонами, з клумбами, альтанками і парковою скульптурою. Можна стверджувати що в цьому прикладі поєднані 2, 3, 4 і 5 модель організації пішохідних зон. На самому ділі всі структуровані типи пішохідного простру можуть в сучасному місті існувати в різних комбінаціях і мати безліч модифікацій (рис.8).

З метою розроблення форм для реалізації сценарного підходу в формуванні пішохідного простру рекомендується апробований також в умовах архітектурної практики і педагогічної роботи в НАУ «Метод сценарних слайдо-фільмів», згідно якому композиція отримує графічну інтерпретацію у формі відеоряду із видових кадрів, прив'язаних до маршруту руху пішохода і вісі часу за розробленим ймовірним сценарієм поведінки пішохода.

Рис. 8. Набережна МЖК «Оболонь» - приклад використання середньо-поверхової забудови з метою сценарної організації гуманізованого пішохідного простру

Шляхи руху глядача і отримувана ним інформація (фото з натури або візуалізації майбутньої забудови) формують сценарій сприйняття композиції у

просторі і часі. «Сценарний слайдо-фільм» являє собою планувальну підоснову, на якій виділяються шляхи руху глядача («зорові канали»), розділені на відрізки з прив'язуванням зорових кадрів. Ця ідеалізована картограма частоти зміни зорових вражень. Цей метод був апробований нами як «Візуальний аналіз» історичного середовища при розробленні курсових проектів в рамках курсу «Дизайн архітектурного середовища», а також при формування режимів охоронних зон пам'яток архітектури в рамках курсу «Пам'ятко-охоронна діяльність» [6].

Висновки. Пішохідний простір може бути змодельований як своєрідний театр з організованим ритмом кадрів - епізодів сприйняття.

Оптимізації сприйняття пішоходів, що перебувають у такому просторі може бути змодельований на основі форм і закономірностей побудови театралізованих композицій, або музичних п'єс і кінострічок.

Для створення моделей організації пішохідного простору можуть бути використані такі елементи сценарних форм:

- театральних мистецтв як: сцена, акт, мізансцена, кульмінація, зав'язка і розв'язка;
- кіномистецтва : кадр, епізод, монтаж,
- музики: частина, фраза, темпо-ритми, поліфонія, контрапункт, секвенції, імпровізація по «квадратах», хорус, контрапункт.

В залежності від природних і соціально економічних умов в формування ефектних з точки зору сприйняття у часі існують декілька моделей формування забудови, в яких діють за певними правилами забудови приватні архітектори (АО). Де присутній монопольний автор великого об'єкту або диригент (АВА) групи субпідрядних (приватних) архітекторів (АО), композиції де велика роль належить оточуючому ландшафту, який підтримується ландшафтним архітектором (ЛА). Сподіваємося, що наступна публікація розкриє роль і технічні прийоми праці ще одного сучасного розробника пішохідного простору – архітектора з дизайну архітектурного середовища (АД).

В залежності від концентрації капіталу в руках забудовників будуть діяти різні природні механізми підтримання достатнього різноманіття пішохідного простору, а на новому етапі доречні ремікси і цитування архаїчних, але найбільш ефективних сучасних моделей. Багато з цих моделей можуть бути формалізовані і «оцифровані» (отримати кількісне нормування), що допоможе в першу чергу студентам і молодим архітекторам використовувати весь можливий потенціал гуманізації архітектурного середовища.

Література

- 1 Безлюбченко О.С. Планування і благоустрій міст: навч. посібник. для студентів усіх форм навчання та слухачів другої вищої освіти за напрямом підготовки 0921 (6.060101) – «Будівництво» / О. С. Безлюбченко, О. В. Завальний, Т. О. Черногорова; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. ХНАМГ, 2011. 191 с.
- 2 Белов М. И., Михайлов С. М., Михайлова С. и др. Дизайн пешеходной улицы: учебное пособие для вузов под ред. С. М. Михайлова. Казань, Дизайн-квартал, 2015. 188 с. ISBN 5-901512-16-2
3. Белов М. И. Дизайн пешеходной улицы (Принципы организации предметно-пространственной среды): автореферат дис. ... канд.искусствоведческих наук: 17.00.06. Всероссийский научно-исследовательский институт технической эстетики. М., 2012. 24 с.
4. Беляева Е.Л. Архитектурно-пространственная среда города как объект зрительного восприятия. М., Стройиздат, 1977. 130 с.
- 5 Буравченко С. Г. Ситуативні підходи у сценарному моделюванні візуального сприйняття архітектурних об'єктів і середовища . Архітектурний вісник КНУБА, 2019. Вип. 17–18. С. 171-181.
6. Буравченко С.Г. Використання сценарних методів у викладанні архітектурних дисциплін / С.Г.Буравченко, К.В.Спасіченко. Архітектура, будівництво, дизайн в освітньому просторі : колективна монографія. За заг. ред. д-ра іст. наук В. В. Карпова. Рига, Латвія, “Baltija Publishing”, 2021. 604 с. С. 82-104.
7. Вотінов М. А. Гуманізація транспортно-пішохідної інфраструктури крупнішого міста: монографія / М. А. Вотінов, О. В. Смірнова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. С. 99. ISBN 978-966-695-531-2
8. Крижановская Н. Я. Принципы гуманизации архитектурно-градостроительной инфраструктуры в крупнейших городах Украины (на примере города Харькова): монография / Н. Я. Крижановская, М. А. Вотінов; Харьков нац. ун-т. гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. Харьков, ХНУГХ, 2016. 186 с. ISBN 978-966-695-399-8
9. Кознарська Г. Є., Дідик В. В. Особливості формування видових вулиць та майданчиків Львова. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. К: КНУБА, 2021. Вип. 60. С. 28 - 141 <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2021.60>.
10. Куцина І. А. Прийоми транспортно-пішохідної організації руху в історично сформованих містах. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. К: КНУБА, 2021. Вип. 50, 2018. С. 201-207.

11. Осиченко Г. О, Кондращенко О. В. Принципи організації системи пішохідно-прогулянкових просторів міста. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. К: КНУБА, Вип. 40, 2015. С. 260-267.

12. Осиченко Г. О. Дизайн міських просторів : конспект лекцій для студентів 1 курсу спеціальності 191 – Архітектура та містобудування освітня програма підготовки магістрів «Дизайн архітектурного середовища» / Г. О. Осиченко; Харків, ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 85 с.

13 Макки Роберт. История на миллион долларов. Мастер класс для сценаристов, писателей и не только. / Роберт Макки. Альпина нон фікшн. 2016. 288 с. ISBN 978-5-9614-2697-7.

14. Середюк И. И. Восприятие архитектурной среды. Львов. Вища школа, 1979. 202 с.

15. Страутманис И. А. Информативно-эмоциональный потенциал архитектуры. М., Стройиздат, 1978. 118 с.

16. Татарина В. П. Эволюция формирования пешеходных коммуникаций в архитектурной среде : дис... канд. архитектуры: 18.0240.01 / Харьков. гос. акад. гор. хоз-ва. Харьков, 1999. 151 с.

17. Тімохін В. О. Основи дизайну архітектурного середовища: підручник / В. О. Тімохін, Н. М. Шебек, Т. В. Малік та ін. – Київ, КНУБА, 2010. 400 с. ISBN 978-966-699-571-4.

18. Трошкіна О. А. Засоби композиції у побудові кіно та «природного» кадрів при прийнятті архітектурного середовища. Архітектура, будівництво, дизайн в освітньому просторі: колективна монографія / За заг. ред. д-ра іст. наук В. В. Карпова. Рига, Латвія, “Baltija Publishing”, 2021. С. 604. (147-180). ISBN: 978-9934-26-063-6

19. Krashennikov, A. Scenario-based planning and design of pedestrian realm. Сценарное проектирование пешеходного пространства: Academia& edu. 2015. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.academia.edu/12556813>

20. Tschumi B. Architecture and Disjunction. Cambridge, London, 1996. 278 с. ISBN: 9780262700603

Referenses

1. Bezlyubchenko O.S. (2011). Urban planning and improvement: textbook. manual. for students of all forms of education and students of the second higher education in the direction of training 0921 (6.060101) [Planuvannya i blahoustruy mist: navch. posibnyk. dlya studentiv usikh form navchannya ta slukhachiv druhoyi vyshchoyi osvity za napryamom pidhotovky 0921 (6.060101) – «Budivnytstvo» / O. S. Bezlyubchenko, O. V. Zaval'nyy, T. O. Chernonosova; Khark. nats. akad. mis'k. hosp-va. – KH. KHNAMH, 191. (in Ukrainian)

2 Belov M. Y., Mykhaylov S. M., Mykhaylova A. S. y dr. (2015). Design of a pedestrian street: a textbook for universities [Dyzayn peshekhodnoy ulytsy: uchebnoe posobyе dlya vuzovі pod red. S. M. Mykhaylova. Kazan', Dyzayn-kvartal. 188 - ISBN 5-901512-16-2.(in Russian)

3. Belov M. I. (2012).Design of a pedestrian street (Principles of organizing a subject-spatial environment): abstract of dis....Candidate of Arts [Dizayn peshekhodnoy ulitsy (Printsipy organizatsii predmetno-prostranstvennoy sredy)]: avtoreferat dis....kand.iskusstvovedcheskikh nauk: 17.00.06. Vserossiyskiy nauchno-issledovatel'skiy institut tekhnicheskoy estetiki. – M., 24/.(in Russian)

4. Belyaeva E.L. (1977). Architectural and spatial environment of the city as an object of visual perception. [Arkhytekturno-prostranstvennaya sreda horoda kak ob"ekt zrytel'noho vospryyatyya]. M., Stroyizdat. 130. (in Russian)

5. Buravchenko S (2019). Situational approaches in scenario modeling of visual perception of architectural objects and environment. [Sytuatyvni pidkhody u stsenarnomu modelyuvanni vizual'noho spryynyattya arkhitekturykh ob"yektiv i seredovyshcha]. Arkhitekturnyy visnyk KNUBA. Vyp. 17–18. S.171-181. (in Ukrainian)

6. Buravchenko S.H. (2021). The use of scenario methods in the teaching of architectural disciplines. [Vykorystannya stsenarnykh metodiv u vykladanni arkhitekturykh dystsyplin] / S.H.Buravchenko, K.V.Spasichenko. Arkhitektura, budivnytstvo, dyzayn v osvith'omu prostori : kolektyvna monohrafiya. Za zah. red. d-ra ist. nauk V. V. Karpova. Ryha, Latviya, "Baltija Publishing",. 604 (82-104). (in Ukrainian)

7. Votinov M. A. (2020). Humanization of transport and pedestrian infrastructure of a larger city: monograph. [Humanizatsiya transportno-pishokhidnoyi infrastruktury krupnishoho mista: monohrafiya] / M. A. Votinov, O. V. Smirnova ; Kharkiv. nats. un-t mis'k. hosp-va im. O. M. Beketova. Kharkiv: KHNUMH im. O. M. Beketova, 99. ISB N 978-966-695-531-2/ (in Ukrainian)

8. Kryzhanovskaya N. YA. (2016). Principles of humanization of architectural and urban infrastructure in the largest cities of Ukraine (on the example of the city of Kharkov)/ [Pryntsypy humanyzatsyy arkhitekturno-hradostroytel'noy ynfrastruktury v krupneyshykh horodakh Ukrayny (na prymerе horoda Khar'kova)]: monohrafiya / N. YA. Kryzhanovskaya, M. A. Votynov; Khar'kov nats. un-t. hor. khoz-va ym. A. N. Beketova. Khar'kov, KHNUHKH. 186. ISBN 978-966-695-399-8 (in Ukrainian)

9. Koznars'ka H. YE., Didyk V V. (2021). Osoblyvosti formuvannya vydovykh vulyts' ta maydanchykyv L'vova Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya: zb. naukovykh prats'. Vypusk 60. C.128-141 <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2021.60.128-141>. (in Ukrainian)]

10. Kutsyna I A. (2018). Techniques transport and pedestrian organization of movement in historically formed cities. [Pryyomy transportno-pishokhidnoyi orhanizatsiyi rukhu v istorychno sformovanykh mistakh]. Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya: naukovo-tekhnichnyy visnyk KNUBA. Kyiv, KNUBA, № 50. 201-207. (in Ukrainian)

11. Osychenko H. O, Kondrashchenko O. V. (2015). Principles of organization of the system of pedestrian and walking spaces of the city [Pryntsypy orhanizatsiyi systemy pishokhidno-prohulyankovykh prostoriv mista]. Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya: zb. nauk prats'. Vypusk 40. 260-267. (in Ukrainian)

12. Osychenko H. O. (2021). Design of urban spaces: a synopsis of lectures for students of the 1st year of specialty 191 - Architecture and urban planning educational program for masters "Design of the architectural environment" [Dyzayn mis'kykh prostoriv: konspekt lektsiy dlya studentiv 1 kursu spetsial'nosti 191 – Arkhitektura ta mistobuduvannya osvityna prohrama pidhotovky mahistriv «Dyzayn arkhitekturnoho seredovyscha»] / H. O. Osychenko; Kharkiv, KHNUMH im. O. M. Beketova, 85. (in Ukrainian)

13. McKee Robert. (2016). A million dollar story. Master class for screenwriters, writers and more. [Ystoryya na myllyon dollarov. Master klass dlya stsenarystov, pysateley y ne tol'ko]. Al'pyna non fikshn. 288. ISBN 978-5-9614-2697-7. (in Russian)

14. Seredyuk Y. Y. (1979). Perception of the architectural environment. [Vospryyatye arkhytekturnoy sredy]. L'vov. Vyshcha shkola. 202. (in Russian)

15. Strautmanys Y A. (1978). Informative and emotional potential of architecture. [Ynformatyvno-émotsyonal'nyy potentsyal arkhytektury]. M., Stroyizdat, 1978. 118. (in Russian)

16. Tatorynova V. P. (1999). Evolution of the formation of pedestrian communications in the architectural environment. [Évoluyutsyya formyrovanyya peshekhodnykh kommunkatsyy v arkhytekturnoy srede]: dys... kand. Arkhytektury : 18.0240.01 / Khar'kov. hos. akad. hor. khoz-va. Khar'kov, – 151. (in Russian)

17. Timokhin V. O. (2010). Fundamentals of architectural environment design: a textbook/ [Osnovy dyzaynu arkhitekturnoho seredovyscha: pidruchnyk] / V. O. Timokhin, N. M. Shebek, T. V. Malik ta in. – Kyiv, KNUBA, 2010. 400. ISBN 978-966-699-571-4. (in Ukrainian)

18. Troshkina O. A. (2021). Means of composition in the construction of cinema and "natural" shots in the perception of the architectural environment. [Zasoby kompozytsiyi u pobudovi kino ta «pryrodoho» kadriv pry spryynyatti arkhitekturnoho seredovyscha]. Arkhitektura, budivnytstvo, dyzayn v osvitynomu

prostori: kolektyvna monohrafiya / Za zah. red. d-ra ist. nauk V. V. Karpova. Ryha, Latvija, "Baltija Publishing",. 604. (147-180). ISBN: 978-9934-26-063-6. (in Ukrainian)

19. Krasheninnikov, (2015). A. Scenario-based planning and design of pedestrian realm. [Stsenarnoe proektyrovanye peshekhodnoho prostranstva]: Academia& edu. [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupa: <http://www.academia.edu/12556813> (in Russian)

20 Tschumi B. (1996) Architecture and Disjunction. Cambridge, London, 278. ISBN: 9780262700603. (in English).

Abstract

Buravchenko Serhii. Candidate of architecture, Professor of department of Architecture and spatial planning, National aviation University. Ukraine, Kyiv.

Variations of scenario models perception of architectural objects in pedestrian spaces

Problem statement - the organization of the perception of architectural objects in time as certain scenarios, is one of the key areas that allows you to attach the level of emotional expression of architecture to other arts. The relevance of this scientific field is related to the need to implement parametric approaches in design, in particular to maintain high aesthetic qualities of the urban environment.

The analysis of research and publications shows a great interest and a number of directions in the formation of pedestrian spaces, but does not fully reveal the methods of forming the qualities and objects of the architectural environment.

The purpose of this publication is to define and substantiate scenario models of pedestrian space organization based on the study of established forms of various arts that unfold over time, as well as on the study of evolution and experience of forming such compositions in urban planning.

The novelty of the publication is to reveal the origins of common scenario models of pedestrian space, and the role of components of the architectural environment and architectural objects in creating a multifaceted scenario, and the reasons for combining certain approaches in a real project.

Research methods are based on the study of the development of forms and plots in parallel arts (theatrical scenography, music, cinema), where such models are more formalized and used structured in time, which allows by analogy to find physical parameters of architectural compositions and regulate the variability of visual incentives.

The result of the study is the systematization of the main models of pedestrian spaces scenario organization (medieval, classical, based on the natural environment and the intervention of script compositions on environmental design, citations

surrounded by high-rise buildings fragments of the historic city), as well as and further reproduction of these prototypes in modern construction. These models are used in combination, because the architect takes into account all the techniques allowed by the current organizational structure of the design.

The identified methodological approaches and models were used in the author's project practice, as well as in the course and diploma design of FABD NAU.

In the further research the author intends to systematize digital parameters of such modeling with use of the resulted analogues.

Keywords: visual perception; script modeling; mise-en-scène; montage scheme; medieval model; classical model; quarter scan; background building; architectural environment design; humanized environment.